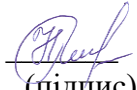

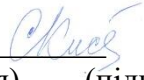
Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
ННІ природокористування та гуманітарних наук
Кафедра філософії і суспільних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА
«Філософія Нового часу» (ОК17)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Шаkun Н. В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Киселиця Світлана Володимирівна, к. філос. н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри філософії і суспільних наук
(назва кафедри)

Протокол № 8 від «01» вересня 2025 р.

Узгоджено з гарантом освітньої програми:
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік навчання, 3 семестр ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів»
Викладач (-і)	Киселиця Світлана Володимирівна , к. філос. н., доцент кафедри філософії і суспільних наук
Профайл викладача (-ів)	https://dfss.stu.cn.ua/kafedra/komanda/komanda-kyselychya/
Контакти викладача	м. Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп. 1, к. 222 kvim37@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

Дисципліна «Філософія Нового часу» належить до переліку обов'язкових дисциплін, викладається здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «Філософія». Доба Нового часу систематизує накопичені природничими, соціальними та гуманітарними науками знання, окреслює тенденції розвитку філософії періоду від початку XVII до початку XIX сторіччя, узагальнює зміст філософської творчості видатних мислителів людства, виявляє онтологічний, гносеологічний, соціально-філософський потенціал філософування.

Філософія Нового часу – важливий етап у розвитку світової філософії, значення якої в історії філософської думки полягає у формуванні головних понять і принципів сучасної науки, закладаються основи оригінального світорозуміння на засадах взаємопроникнення філософського та наукового знання. У Новий час відбувається становлення парадигми, яка значною мірою визначила духовний розвиток людини аж до середини XIX століття, формуються принципи сучасного філософування, закладаються оригінальні теоретико-методологічні підвалини наукового дослідження. Недаремно в історико-філософській літературі період, що розпочався з XVII ст., визначається як «modern philosophy» – сучасна філософія. У подальшому філософська парадигма Нового часу заклала основи плюралізму філософії Новітнього часу, що створила неklasичну модель світовідношення, полемізуючи з філософською класикою доби Просвітництва, здійснюючи критичну рецепцію проблем людського буття відповідно до вимог сучасності.

Вивчення дисципліни дає здобувачам вищої освіти (ЗВО) уявлення про емпіризм, сенсуалізм, раціоналізм, механіцизм, детермінізм, редуцціонізм, методологізм у світовій та вітчизняній філософії, можливість зрозуміти особливості становлення наукоцентричної парадигми Нового часу, виявити її світоглядні межі та концептуальне підґрунтя, підвищити рівень історико-філософських знань і культуру філософського аналізу, є необхідним елементом фахової підготовки аналітиків відповідно до вимог сучасності, оскільки формує необхідні навички осмислення суспільних процесів через роботу над першоджерелами.

3. Мета та завдання курсу.

Алгоритм вивчення дисципліни полягає у створенні цілісної системи знань в контексті історії філософії, формуванні концептуального бачення й розуміння сутності теоретичних систем, що були розроблені за часів Нового часу. До початку вивчення цього курсу ЗВО мають знати хронологію та зміст основних історичних подій; вміти здійснювати початковий аналіз змісту філософських першоджерел; володіти елементарними навичками наукового дослідження. В процесі навчання ЗВО мають засвоїти перелік ключових термінів тогочасся, сформувати відповідний лексикон, мати навички його застосування в науково-дослідницькій діяльності, навчитися здійснювати початковий історико-філософський аналіз творів видатних мислителів зазначеного періоду, аргументовано викладати основні ідеї.

Метою викладання навчальної дисципліни є поглиблене вивчення філософії Нового часу, ознайомлення з основними традиціями вивчення світу й людини через світоглядно-теоретичну специфіку світосприйняття у зазначений період, які разом з відомостями, отриманими з інших філософських курсів, сприятимуть цілісності фахових знань; забезпечення стійкої системи знань про історію та концептуальний зміст творчості тогочасних філософів; оволодіння загальними ідеями та методологічними засадами наукового дослідження у контексті філософської парадигми XVII-першої третини XIX сторіччя.

Основні завдання курсу «Філософія Нового часу»:

- надати систематизовані уявлення стосовно найважливіших світоглядно-методологічних інновацій, які відбулися у царині філософської рефлексії у Новий час;
- досягнути глибокого усвідомлення багатовимірного взаємозв'язку особливостей філософського мислення та соціокультурного розвитку в Новий час;
- сформувати навички самостійного аналізу можливостей і меж основних концепцій філософів Нового часу;

- сформувати навички застосування найважливіших світоглядно-методологічних ідей філософів Нового часу для аналізу сучасних проблем людини, суспільства, пізнання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має набути або розширити загальні (ЗК) та спеціальні (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК1. Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури.

СК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

4. Результати навчання

Здобувач має досягти або вдосконалити програмні результати навчання (ПРН) передбачені освітньою програмою:

ПРН1. Розуміти сенс філософії, її місце в системі культури.

ПРН2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.

ПРН3. Знати основні етапи, напрямки в історії світової та вітчизняної філософії.

ПРН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни ЗВО повинен **знати**:

- зміст філософської творчості визначних мислеників XVII - першої третини XIX сторіч;
- основні поняття, концепції, парадигму, сформовані філософією Нового часу;
- специфіку новоєвропейського філософського осмислення людини у природі та суспільстві та основні методи наукового пізнання – індукцію, дедукцію, традукцію.

ЗВО повинен **вміти**:

- орієнтуватися в головних проблемах і концепціях філософії Нового часу;
- здійснювати компаративний аналіз новоєвропейських філософських систем знань;
- володіти навичками знаходження і критичного аналізу змісту сучасної філософської літератури з історії філософії Нового часу;
- застосовувати набуті знання з даного курсу в своїй науковій діяльності та практиці викладання гуманітарних дисциплін.

5. Пререквізити. Передумовою для вивчення дисципліни є базові знання з дисциплін «Філософія Середньовіччя та Відродження», «Етика та естетика», «Філософська антропологія», «Історія світової суспільно-політичної думки».

6. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24
Семінарські заняття	16
Самостійна робота	80
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів – вказати кількість кредитів	4 (120 годин)

Форма проведення занять – лекційні, семінарські (практичні), самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів,.

7. Тематика курсу.

Змістовий модуль 1. Філософія XVII сторіччя

Тема 1. Особливості становлення філософії Нового часу

Суспільно-політичний та культурно-світоглядний контексти формування філософії Нового часу. Аналіз інформації з різних джерел. Проблема джерела та критерію істини як основа методологічної революції в науці. Основні риси філософії XVII – першої третини XIX сторіччя.

Тема 2. Емпіризм і раціоналізм у філософії Нового часу: проблема методу

Дослідно-експериментальний підхід до наукового дослідження. Ф. Бекон як засновник емпірико-сенсуалістичної лінії механістичного матеріалізму та індуктивного методу наукового пізнання у XVII ст. Логіко-раціоналістичний підхід до наукового дослідження. Р. Декарт як засновник дуалістично-ідеалістичної лінії в метафізиці та дедуктивного методу наукового пізнання у XVII ст. Матеріалістичний напрям у картезіанстві: П. Гассенді та Т. Гоббс. Опрацювання першоджерел та компаративний аналіз їх змісту.

Тема 3. Інтеграція філософії і науки XVII сторіччя навколо проблеми субстанції

Ньютон про закони буття та пізнання. Вчення Б.Спінози про єдину субстанцію та її атрибути. Принципи детермінізму і діалектики. Антропологічне та етичне вчення Б. Спінози. Монадологія Г. Лейбніца: поняття індивідуальної субстанції та ієрархія монад. Гносеологія Г. Лейбніца. Його критика емпіризму та сенсуалізму, вчення про природу знання та його види.

Тема 4. Еволюція британського емпіризму Нового часу

Матеріалістичний сенсуалізм Дж. Локка: онтологічний і гносеологічний виміри. Політико-правова теорія Дж. Локка. Ідеалістичний сенсуалізм Д. Берклі, його критика теорії пізнання Дж. Локка. Скептицизм Д. Г'юма. Вчення про досвід, причинність, субстанцію. Ставлення до релігії.

Тема 5. Виклик гносеологізму у філософському мистецтві Нового часу

Есеїстика кінця XVI-XVII сторіч (Сервантес, Шекспір, Паскаль). Феномен романтизму (Лессінг, Шиллер, Шлегель, Новалис).

Змістовий модуль 2. Філософія доби Просвітництва

Тема 6. Філософія Просвітництва та її історичне значення. Філософські традиції у Франції XVIII ст.

Добирання необхідної інформації з різних джерел, зокрема з фахової літератури, критичний аналіз й інтерпретація її для характеристики змісту Просвітництва. Ідеологія Просвітництва. Деїстично-ідеалістична лінія французької філософії XVIII ст. (Вольтер, Монтеск'є, Руссо). Атеїстично-матеріалістична лінія французької філософії XVIII ст. (Ламетрі, Гольбах, Гельвецій, Дідро).

Тема 7. Філософські традиції у Німеччині XVIII ст.

Німецькі енциклопедисти XVIII-початку XIX сторіч (Гете, Гердер, брати Гумбольдти). Філософська та освітянська парадигма Й. Г. Фіхте. Вчення про «Абсолютне Я» Й. Г. Фіхте. Інтелектуально-наукова діяльність Ф. Шеллінга: філософія природи, трансцендентальний ідеалізм, філософія тотожності, філософія одкровення.

Тема 8. Німецька класична філософія

Докритичний період у творчості І. Канта: онтологія, гносеологія, антропологія. Трансцендентальна філософія І. Канта критичного періоду. Вчення про єдність мислення і буття Г. В. Ф. Гегеля. Діалектика, логіка, теорія пізнання Г. В. Ф. Гегеля.

№	Назва теми	К-сть годин
1	Особливості становлення філософії Нового часу	3
2	Емпіризм і раціоналізм у філософії Нового часу: проблема методу	3
3	Інтеграція філософії і науки XVII сторіччя навколо проблеми субстанції	3
4	Еволюція британського емпіризму Нового часу	3
5	Виклик гносеологізму у філософському мистецтві Нового часу	3
6	Філософія Просвітництва та її історичне значення. Філософські традиції у Франції XVIII ст.	3
7	Філософські традиції у Німеччині XVIII ст.	3
8	Німецька класична філософія	3
Разом		24

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Особливості становлення філософії Нового часу	2
2	Емпіризм і раціоналізм у філософії Нового часу: проблема методу	2
3	Інтеграція філософії і науки XVII сторіччя навколо проблеми субстанції	2
4	Еволюція британського емпіризму Нового часу	2
5	Виклик гносеологізму у філософському мистецтві Нового часу	2
6	Філософія Просвітництва та її історичне значення. Філософські традиції у Франції XVIII ст.	2
7	Філософські традиції у Німеччині XVIII ст.	2
8	Німецька класична філософія	2
Разом		16

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Особливості становлення філософії Нового часу	10
2	Емпіризм і раціоналізм у філософії Нового часу: проблема методу	10
3	Інтеграція філософії і науки XVII сторіччя навколо проблеми субстанції	10
4	Еволюція британського емпіризму Нового часу	10
5	Виклик гносеологізму у філософському мистецтві Нового часу	10
6	Філософія Просвітництва та її історичне значення. Філософські традиції у Франції XVIII ст.	10
7	Філософські традиції у Німеччині XVIII ст.	10
8	Німецька класична філософія	10
Разом		80

8. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf. Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 75% (75 балів) підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 25% (25 балів) підсумкової оцінки на екзамені, які в підсумку складають загальну оцінку за курс. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти та виконання самостійної роботи. Семестр завершується екзаменом відповідно до графіку навчального процесу і затвердженого сесійного розкладу. Підсумковий контроль здійснюється у формі бесіди за екзаменаційним білетом білет, який складається з трьох питань: 1 та 2 проблемні питання – до 9 балів кожне, 3 теоретичне питання – до 7 балів. У 7-9 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 5-6 балів – відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 3-4 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-2 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Вимоги до контрольної роботи	Контрольна робота – це самостійна творча робота із запропонованої викладачем переліку тем для самостійного вибору здобувачами вищої освіти та виконується як позааудиторна робота. Завдяки контрольній роботі перевіряється рівень самостійного мислення здобувача вищої освіти, його вміння обробляти та аналізувати матеріал, робити узагальнюючі висновки, практично застосовувати знання, здобуті в процесі навчання. Контрольна робота не може бути викладом чи переказуванням чужих думок, адже має відображати власну авторську позицію. Власну думку здобувач вищої освіти аргументує шляхом викладу аргументів, підбору прикладів, аналогій, проведення паралелей. Загальна максимальна кількість балів за контрольну роботу – 11. Критерії оцінювання виконаної контрольної роботи: 9-11 балів – матеріал викладений логічно, використані різноманітні джерела для повноцінного розкриття сутності питання, у тексті роботи є посилання на джерела, висновки аргументовані,

	обґрунтовані та містять прикладний матеріал; 6-8 балів – матеріал викладений логічно, використано достатньо літератури, щоб розкрити сутність питання, у тексті роботи є посилання на джерельну базу, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; 3-5 балів – матеріал викладений недостатньо повно, міркування не достатньо аргументовані чи обґрунтовані та/або не стосується усіх поставлених завдань, у тексті роботи є деякі посилання на джерела; 0-2 бали – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, у тексті роботи немає посилань на джерела, висновки поверхневі або відсутні. Такий вид роботи кожен студент може виконати один раз протягом семестру.
Семінарські (практичні) заняття	Практичні завдання вважаються виконаними, якщо здобувач/ка вищої освіти брав/брала участь в їх обговоренні. Форми участі: присутність на семінарі, доповідь, виконання індивідуального завдання, доповнення, запитання до колег, відповіді на додаткові питання викладача та колег, участь у дискусії тощо. Тематичне спілкування на занятті включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (за темами, що вивчалися раніше). Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. Здобувач вищої освіти за роботу на семінарських заняттях змістовних модулів може отримати до 8 балів. Складові частини оцінки: відповідь на питання (виконання індивідуальних завдань) – до 8 балів; доповнення – до 6 балів; запитання – до 2 балів. Загальна максимальна кількість балів за семінарські заняття – 64. Оцінюючи відповідь ЗВО, викладач керується такими критеріями, як: 7-8 балів – повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 5-6 балів – ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 3-4 бали – ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового семестрового контролю допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 35 балів і більше. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної

	дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (35 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академічної заборгованості, що затверджуються директором ННІ за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академічної заборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.
--	--

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
<i>Змістовий модуль 1. Філософія XVII сторіччя</i>		
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...8
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...8
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...8
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...8
<i>Змістовий модуль 2. Філософія доби Просвітництва</i>		
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...8
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...8
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...8
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...8
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...64
Виконання контрольної роботи		0...11
Семестровий контроль (екзамен)		0...25
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення. Для проведення лекційних та семінарських (практичних) занять можуть використовуватися мультимедійний проєктор, ноутбук, система відеоконференцз'язку Microsoft Teams (для дистанційного або змішаного навчання), навчальна платформа Moodle.

10. Політики курсу.

Вивчення дисципліни відбувається у відповідності до затвердженого аудиторного розкладу або ж дистанційно у випадку введення карантину відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України та регламентованих рішень керівництва НУ «Чернігівська політехніка». Вітається інтерактивність здобувачів під час лекційних занять як один із елементів поточного контролю. Консультації відбуваються відповідно до затвердженого розкладу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не набрав мінімально необхідну кількість балів (35), він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний диференційований залік складається у вигляді тестування.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення лабораторних/практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проєктах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні контрольних робіт (КР/КП) (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). ЗВО мають діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі навчання та проведення власних науково-теоретичних розвідок, оприлюднення їх результатів, що регламентується Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженим Постановою Кабінету міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579. Зареєструвавшись на цей курс, ЗВО визнають принципи академічної доброчесності, жодна форма порушення яких не толерується. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка».

Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання правил. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено їх порушення, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

Основна.

1. Гусев В. І. Нариси з історії філософії Нового часу / Рец.: Йосипенко С. Л., Козловський В. П.; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ : НаУКМА, 2020. 343 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/80797d1d-9d32-47d0-b207-764b3b2cda15/content>
2. Еко, Умберто. Історія європейської цивілізації. Історія. Філософія. Наука і техніка. Харків : Фоліо, 2020. 528.
3. Крالیук П. М. Історія філософії України : підручник. Київ : КНТ, 2020. 652 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kraliuk_Petro/Istoriia_filosofii_Ukrainy.pdf
4. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
5. Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів: «Новий світ-2000», 2020. 492 с.
6. Хамітов Н., Шашкова Л., Крилова С. Словник новітніх термінів філософії науки і філософії культури. Київ : ВАДЕКС, 2024. 290 с.
7. Buckingham, W., Burnham, D., Hill, C., King, P. J., Marenbon, J., Weeks, M. The Philosophy Book: Big Ideas Simply Explained. New York : DK Publishing, London : Dorling Kindersley Limited, Singapore : Star Standard, 2017. 352 p.
8. Tarnas, Richard. The Passion Of The Western Mind: Understanding The Ideas That Have Shaped Our World View. San Francisco : Harmony Books, 2014. 560 p.

9. Russell, Bertrand. History of Western Philosophy and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day. London: Allen & Unwin, 2010. 916 p.
10. Scruton, Roger. Short History of Modern Philosophy : from Decartes to Wittgenstein. Second revised and enlarged edition published by Routledge. London, New York, 2017. 314 p.
11. Stevenson, Jay. Philosophy. Second Edition. Indianapolis : A Pearson Education Company, 2020. 395 p.
12. Sepetyi, Dmytro (2023). Descartes' Notion of Meum Corpus and Jean-Luc Marion's Challenge to «the Myth of Cartesian Dualism». *Sententiae*, 42(2). P. 6-22. URL: <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/942>

Допоміжна.

1. Абашнік, В. О. Френсіс Бекон у Харківській університетській філософії // Новий органон (1620) та університетська філософія. До 400-річчя виходу трактату «Новий органон» Френсіса Бекона». Матеріали міжнародної наукової конференції, 18-19 грудня 2020 р. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. С. 5-13.
2. Гегель, Георг Вільгельм Фрідріх. Феноменологія духу. Харків : Фоліо, 2019. 483 с. URL: <https://book-ye.com.ua/catalog/filosofiya/fenomenolohiya-dukhu/>
3. Гоббс, Томас. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / Пер. з англ.: Р. Димерець, В. Єрмоленко, Н. Іванова, Є. Мірошніченко, Т. Олійник; передм. та прим.: Т. Польська та В. Малахов. Київ: Дух і Літера, 2020.
4. Декарт, Рене. Міркування про метод / Вст. слово О. Саврука URL: <https://www.management.com.ua/vision/vis017.html>
5. Дорошенко, Володимир. Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях. Харків, 1932.
6. Іващенко, Іван. Розбите дзеркало. «Учення про науку 1804» Й. Г. Фіхте як спроба нерелекційної теорії самосвідомості та її вплив на Гайдельберзьку школу. *Sententiae*, 2012. №1 (XXVI). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Ivaschenko_Ivan/
7. Кант, Іммануїл. Критика практичного розуму / Пер. з нім., прим. та післямова І. Бурковського; наук. ред. А. Єрмоленко. Київ : Видавництво Жупанського, 2014. 240 с.
8. Кант, Іммануїл. Критика чистого розуму / Пер. І. Бурковського; передмова А. Лоя. Київ : Юніверс, 2020. 504 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kant_Immanuel/Krytyka_chystoho_rozumu.pdf?
9. Киселиця, С. Модифікації творчості в контексті філософських парадигм Відродження та Нового часу. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2025. Випуск 58, с. 78-85. URL: <https://www.academia.edu/129197608/>
10. Киселиця, С. В. Кантівська моральна віра та її вплив на людинознавство (С.102-104) // *Стратегічні орієнтири сталого розвитку в Україні та світі: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених (м. Чернігів, 19 квітня 2024 р.)*. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. 122 с.
11. Куцєпал, Світлана. Політико-правова концепція Гегеля. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*, 2014. Вип. 88 (9). URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kutsepel_Svitlana/Polityko-pravova_kontseptsiiia_G_Hegelii/
12. «Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень: Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-Кун / Пер. з фр. і лат. Уклад О. Хома. 2-е вид., випр. та доповн. Київ: Дух і Літера, 2021.
13. Фіхте, Йоганн Готліб. Абсолютне обґрунтування права в дійсності / Пер. з нім. В. Абашнік. *Практична філософія та правовий порядок. Збірка наукових статей*. Харків: Центр Освітніх Ініціатив, 2020. С. 331-334.
14. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії: Проблема людини та її меж: Навч. посібник. 5-е видання перероблене та доповнене. Київ : КНТ, 2024. 408 с.
15. Шеллінг, Фрідріх Вільгельм. Про суть німецької науки / Пер. з нім. Д. Сироїд. URL: [Тека авторів - Чтиво \(chtyvo.org.ua\)](https://chtyvo.org.ua/tekavtoriv-Чтиво)

Інформаційні ресурси.

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8679>
2. Електронний ресурс НУ «Чернігівська політехніка». URL: <http://www.Library92@ukr.net>
3. Електронний архів НУ «Чернігівська політехніка» (IRChNUT). URL: http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki/elektronnij_arhiv_chntu/
4. Наукова електронна бібліотека періодичних видань України. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua
6. Офіційний сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. URL: <http://www.filosof.com.ua/publik.htm>
7. Навчальні матеріали онлайн / Філософія. URL: <https://pidruchniki.com/filosofiya/>
8. Перелік основних тематичних ресурсів з філософії у комп'ютерній мережі INTERNET. URL: <http://www.philosophy.ua>
9. Додаткові філософські ресурси комп'ютерної мережі INTERNET. URL: <http://www.epistemelinks.com/link/PhiLink.html>
10. Асоціація філософського мистецтва. URL: <http://aphy.net/>
11. PSYLIB: Психологічна бібліотека «Самопізнання та саморозвиток». URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
12. Філософська думка. Український науково-теоретичний часопис. URL: <http://journal.philosophy.ua/>

